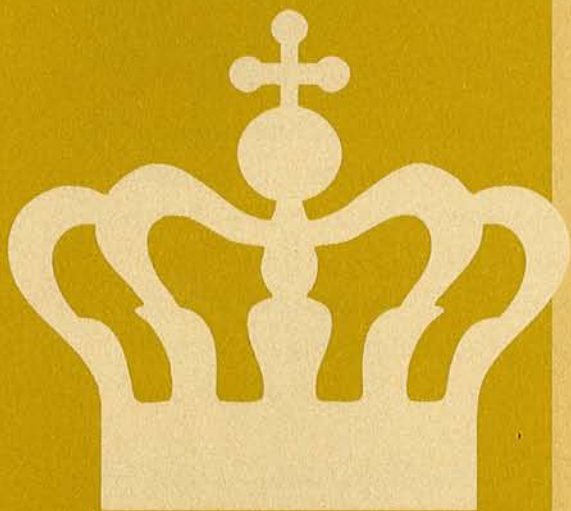

Prøve i Dansk 3

November-december 2008

Skriftlig del

Teksthæfte

Læseforståelse 2

Delprøve 2A: Skal vi dele en ko?

Delprøve 2B: Piger gider ikke motion

Der er et teksthæfte og et opgavehæfte.
Læs først instruktionen i opgavehæftet.

- Hjælpemidler: Ingen
- Tid: 60 minutter

Skal vi dele en ko?

Mange danskere foretrækker at kende den ko, der bliver til hakket kød i deres fryser. Antallet af kogræsserforeninger, hvor folk i fællesskab ejer køer, er stigende.

Tekst: Dorte Olsgaard

FAKTA

- I en kogræsserforening er man sammen om at købe eller leje nogle dyr af en landmand. Køerne græsser i en fold* og sikrer på den måde, at området ikke vokser til med buske og skov. Nogle foreninger har både køer og får.
- I nogle foreninger findes der både medlemmer og støtte-medlemmer. Medlemmerne har hver en kvart eller en ottendedel andel i et dyr og har dermed ret til kød fra dyret. Støttemedlemmerne kan derimod kun købe kød, hvis der bliver noget i overskud efter slagtingen. De fleste foreninger sender alle deres dyr til slagting i efteråret og køber eller lejer nye dyr om foråret.

En sort, krølhåret ko står og glør på Camilla. Den otteårige pige står solidt placeret på den vinterkolde jord, pakket ind i flyverdragt, vinterstøvler, hue og én vante. Den anden har hun taget af og rækker nu den nøgne hånd ud mod dyret.

Køer har det med at blive skræmt af pludselige lyde, så Camilla er helt stille. Efter at have stået i evigheder med armen strakt ud giver hendes tålmodighed endelig resultat. Den omtrent et halvt ton tunge ko træder lidt nærmere og stikker mulen* ned i gulerodsspanden, som står ved Camillas venstre ben, og som for længst er tømt af lækkersultne tunger. Hendes hånd finder vej til koens sorte hårpragt. Hendes ansigt lyser op i et smil. Hun står længe og klapper koen, uden at den flytter sig.

Camilla er taget med sin far og lillebror på besøg hos køerne i Knudsskov Græsningsforening, som Camillas far, Michael Krogh, er medlem af. Uden forstyrrende trafik og med udsigt til havet græsser foreningens 32 galloway-køer på Knudshoved Odde. Her kan de bevæge sig rundt på et areal, der svarer til ca. 74 fodboldbaner, hvilket gør kogræsserforeningen til landets største.

Kød med en god historie

Dyrene i de omkring 45 danske kogræsserforeninger plejer et stykke beskyttet natur, som i de fleste tilfælde er ejet af kommunen. Når køerne går og græsser, forhindrer de blandt andet træer og buske i at overtage naturarealet. I stedet får området et mere varieret plante- og dyreliv.

»For mig handlede det meget om at støtte plejen af et stykke natur,« siger Michael Krogh om årsagen til, at han meldte sig ind i Knudsskov Græsningsforening. »Samtidig giver det Camilla og Alexander en mere naturlig fornemmelse af, hvor kødet kommer fra. Det er ikke fra supermarkedets køledisk, men derimod fra et dyr, som man har kunnet klappe, og som de måske har fulgt, siden det var kalv,« siger han.

For andre medlemmer er det gode kød den primære årsag til at melde sig ind. Som regel ejer medlemmerne nemlig en kvart anpart i en af køerne. Det nyder de godt af, når dyrene bliver slagtet om efteråret. Kiloprisen lyder på ca. 50 kroner, uanset om det er bov, mørbrad eller hakket kød, slagteren putter i posen.

»Alt kødet er af en langt bedre kvalitet end det, du kan købe i supermarkederne. Men det, der giver den største kvalitetsfremgang, er det hakkede kød,« fortæller natur- og landdistriktskonsulent Thyge Nygaard, som var med til at skrive en rapport om kogræsserforeninger i 2005. Kvalitetsforskellen skyldes dels den mad, køerne spiser, dels den tid, kødet får lov at hænge og modne hos slagteren, inden det bliver parteret.

Uanset om folk melder sig ind i en kogræsserforening på grund af kødet, naturplejen eller børnenes forståelse af fødekæden, så er antallet vokset.

For bare fem år siden fandtes der kun 15 foreninger. I dag lyder antallet på ca. 45.

»Selvom mange klager over, at danskerne bliver mere og mere discountfikserede, så går det altså også den anden vej. Der er en stadig større del af befolkningen, der lægger vægt på kvalitet, og som også bliver bevidste om naturværdier og fællesskaber,« siger Thyge Nygaard.

»Og så er det jo enormt identitetsskabende for dem, som gerne vil signalere, at de har masser af tid og overskud, og som tænker over, hvad de putter i munden,« siger natur- og miljømedarbejder i Danmarks Naturfredningsforening Nicolas Leyssac.

Behov for mere pleje

Kogræsserforeninger er et dansk fænomen. Thyge Nygaard peger på andelstanken og den danske foreningsstruktur som årsager til, at det er i Danmark, man finder kogræsserforeninger. Han fortæller, at det typiske medlem bor i en forstad til København. »Der, hvor naturen og byen mødes, får man især øje på et behov for naturpleje. Ude på landet har man jo naturen som nabo og tænker ikke så meget over den i det daglige,« siger han.

Køerne må da fryse

Flere foreninger har haft nogle startvanskeligheder. I Store Vejleå Kogræsserforening ved Albertslund startede man med almindelige malkekøer. Det viste sig hurtigt at være en fiasko. Malkekøer gider nemlig ikke spise de buske, som foreningerne gerne vil af med, men kræver gødet jord med masser af græs. I dag har foreningen køer af kødkvægsraceren aberdeen angus, som sammen med galloway er nogle af de typiske racer i foreningerne.

Kasserer Jørgen Hansen fra Store Vejleå Kogræsserforening husker også, at medlemmer og borgere i området havde et lidt skævt syn på dyrevelfærd i foreningens første levetid: »Nogle syntes ikke, at køerne skulle gå ude om vinteren. De måtte jo fryse. Det er det, jeg kalder, at der går for meget Disney i den. Det viser bare, at de fleste har et helt andet forhold til dyr i dag. Køerne levede jo engang på den her måde – ude i naturen,« siger han. Den holdning møder han dog sjældent nu.

Dyrene får tit besøg, fordi de græsser nær befolkede områder. Både i Store Vejleå Kogræsserforening og i mange andre foreninger er det medlemmerne, der passer køerne. Og det giver dem tit et specielt forhold til dyrene. »Der er derfor en del, der helst skal have kødet liggende i fryseren i en måneds tid, før de kan gå i gang med at spise det,« fortæller Jørgen Hansen.

Kilde: Samvirke, marts 2006.

Ordforklaringer

* *En fold*: en indhegning til husdyr

* *En mule*: mundpartiet på fx en ko

Piger gider ikke motion

Teenagepiger bevæger sig mindre end teenagedrenge. De ser motion som en tidsrøver i forhold til at pleje deres venindeforhold.

Tekst: Berit Viuf

Teenagepiger, der for blot få år siden kunne ses flere gange om ugen på fodboldbanen, i dansesalen eller i svømmehallen, kan nu ikke (0) ... at foretage sig noget, der kan skabe uorden i hår og makeup – (1) ... altså at det foregår fredag aften på danse-gulvet.

De jævnaldrende drenge – som (2) ... går under betegnelsen teenagere – har selvfølgelig også deres særheder. Men til forskel fra pigerne mødes de jævnligt med vennerne til en gang spontan fodbold og spiller gerne bordtennis henne i klubben. Det er ikke tilfældigt, at det er sådan. "Piger prioriterer deres (3) ... højere end individuelle præstationer. Hvor drenge ser sport som en måde at være sammen på og netop opnå sociale relationer, ser piger det som en tidsrøver i forhold til at passe og pleje deres venindeforhold", siger Laila Ottesen, lektor på Institut for Idræt på Københavns Universitet.

For pigerne er det samtalen, der skaber de stærke relationer, og samtidig er det vigtigt at fremstå tjekket for at opnå en højere plads i hierarkiet i pigegruppen. Det (4) ... sjældent med at løbe rundt og svede.

Hver anden teenagepige i femtenårsalderen dyrker ifølge Sundhedsstyrelsen for lidt motion, og hver femte får stort set aldrig sved på panden. For voksne kvinder (5) ... den tendens sig. Kvinder er generelt mindre fysisk aktive end mænd, og den kedelige hang til at spare på energien begynder altså ofte i teenageårene.

"Det er (6) ... sådan, at også de dårlige vaner, vi har som børn, tager vi med ind i voksenlivet. Det gælder især på området inaktivitet," fortæller Just Bech Justesen, akademisk medarbejder i Sundhedsstyrelsen.

"(7) ... er det en stor og vigtig udfordring at sikre fornuftige vaner omkring fysisk aktivitet tidligt i livet, især fordi vi kan se, at der er en tendens til, at børn og unge bevæger sig mindre, end de gjorde tidligere," siger Just Bech Justesen.

Sundhedsstyrelsen har den lange pegefinger fremme og anbefaler minimum en halv times daglig motion til teenagepigerne. Og det er vigtigt, at de (8) ... motionen. Stopper de først i teenageårene, er det mindre sandsynligt, at de kommer i gang igen, end hvis de har bibeholdt vanen med at motionere.

Kilde: Samvirke, oktober 2007.